

Alte Drucke

ANTO. DE BVTRIO || IN QVINQVE LIBROS DECRE=||TALIVM COMMENTARIA ... Summarijs ... Flori || de Sura Lugdunen[sis] ... || ... ||

... || SVPER SECVNDA PARTE PRIMI || DECRETALIVM. || CLARISSIMI IVRIS ||
VTRIVSQVE DOCTORIS DOMINI || Antonij de Butrio perutilis Lectura super
secunda || parte primi Decretalium accuratissime excusa, ...

Antonius <de Butrio>

Lugduni, 1532

De officio custodis. Rubrica.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permission please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150850

uando aut aliquas penas apponendo et potest: idem etiam potest alias innando vel addendo ad penam antiquam. Ideo possunt statuere quod quis non habeat vocem in capitulo nisi sit in sacris. de etia: et qua: queris. xxvi. di. satis evidenter. hoc enim non est epales costitutiones euertere: sed eis defernere et illas supplere quod est admittendum. de no. ope. nunt. c. i. de priui. c. h. possunt. et ad correctiores moribus subvertendo: sed supplie do ins statuta facere preceptoria publicatoria atque penaliora: qd plectedo ec. xxvij. q. v. pdest. f m Host. et vide. de of. le. c. st. et vide plenissime. de app. c. fi. lib. yj. Ant.

De officio primicerii.

Rubrica.

Celso de officio Archipresbyteri. Sed qd in choro primicerius est primus. Ideo ponit de eorū est primus in choro vel cantu absente archipresbytero. Anto.

1. Primicerius ecclesie qualis esse debeat in exercitio sui officij et quis dicatur primicerius et an videatur derogare officio archidiaconi. ann. seq.
2. Ordinarius qui episcopo subest potest alteri mandare vices suas.
3. Vicarius iuris potest dare vicarium saltem ad certū articulum.
4. Primicerius an habeat iurisdictionem ordinariam.
5. Jurisdictionem habens tenetur de negligentia etiam in foro conscientie reddere rationem deo et que verba significant iurisdictionē numero. 4.

Primicerius. C^t Ponit illa que spectant ad officiū primicerii. b. d. et nō dividit. C^t No. qd primicerius i. cantor est sub archidiacono et eius cura principali ter est ut presit in docendo diaconibus: et alijs in ecclesiastico ordine positis: et doceat lectors ad nocturna officia. Et no. qd debet esse absq; negligentia in suo officio. Celso Host. hic colligit necessaria cuiilibet studioso: ut adiscat. C^t Prima qd singulū diligenter consideret de singulis. C^t Scđo qd de probabilitate se nō reddit certū sed peritiosus consulat. C. de inge. ma. l. i. autā. et hoc ibi studiū habeat. C^t Tertio qd sit capacis senti ibi capace sensim. C^t Quarto qd totus verset circa studiū ibi: absq; via negligentia. C^t Quinto qd nō dedignet instrui ab eo cui magister officiū est inunctū: vt hic. z. xxxvij. q. iij. c. si habes. C^t Opp. qd hoc officiū spectat ad archidiaconū. 5. de off. archi. officiū. Sol. hoc et illud est verū scđm diversitatē consuetudinis vel hic primicerius habet sub archidiacono ad mandatum archidiaconi ut vicarius emere quo p̄t qd qui subest epo alius etiā ordinarius p̄t alteri mandare vices suas. C^t No. qd vicarius iuris dat vicariū saltem ad certū articulum vel f m Host. scđm ordinē rubricarū deficiente epo faciet archidiaconus deficiente archidiacono faciet archipresbyter deficiente archipresbytero faciet primiceriū: et sic de singulis ad hoc facit qd dictū est. 5. C^t Quero an primicerius habeat iurisdictionē ordinariā videlicet qd sic ex verbo curā: et ex verbo p̄ animabus et ex verbo discipline ac custodie p̄ hoc tñ nō excludit iurisdictionē Archi. f m Jano. C^t No. qd significant iurisdictionem: unde teneat deo reddere iōnem: si nō monerit vel instruerit subditos vel si nō punierit de lingentes vel fatē epo nō denuntianerit. 5. tñ. i. c. j. et f. h. enim ordinariam in his que sibi sunt cōmīsa. de of. ord. cum ab ecclesiarum f m Jano. quod dicit Hostiē. verum de consuetudine. de iure enim scripto nō innuit quod habeat cohortiōnem: immo consistit officium suis circa disciplinā. i. doctrinā ut pretendit et circa officia quare et negligentia obligatur: vt hic. et de offi. archi. ea que. Anto.

De officio sacrifit.

Rubrica.

Celso de offi. primicerii. videndum est de offi. sacrifit. i. thesauri de materia habetur. g. v. dist. c. perfectis. in fi. Anto.

1. Sacrista est subiectus archidiacono et quale officium habeat in ecclesia vide hoc etiam in rubrica.
2. Sacrista nō bū curam luminis in cera nisi lampadum.
3. Luminaria ecclesie sunt formanda per officiarios eiusdem ecclesie secundum consuetudinem.
4. Legatum factum luminarie ecclesie debetur integrū nec de eo quare detrahitur.

Sciat. C^t No. qd sacrista subiectus est archidiaconoz ad eius curā sub archidiacono spectat custodia et cura vasorum ecclesie et vestimentorum et thesauri ecclesie et qd ad luminaria spectant et pertinent sine in cera sine in oleo. C^t Opp. qd hoc spectat ad officiū archi. custodia vasorum. 5. de of. ars. tñ. qd p̄t ad istū sub archidiacono: ut ibi loquuntur de collectis et vescibus. I. omamētis tantū hic de vasis vestimentis et the-

2. sauro. C^t Quero de quibus luminaribus: dic qd loquitur de lumina ribus lampadū: ut differat ab eo qd dicit de cera. C^t Opp. qd hec spectat ad officium custodis. i. c. p. xi. So. pertinent ad unum et reliquias.
4. quam scđm diversitatē consuetudinum: et de relictō autem p̄ his luminaribus non detrahitur quarta. de testa. c. vi. C^t Potest etiam dici f m Host. qd sacrista queret oleum et ipsum tradet custodi quilibet luc custodit et expendet f m Jo. an. Anto.

De officio custodis.

Rubrica.

Celso de officio sacrifit: quia officium custodis quasi est minister sacrifit. Ideo de eo ponit de materia habetur. g. v. di. perfectis.

1. Custodis ecclesie officium quale sit et circa qd videat p̄fectus.
2. Discretio est mater virtutum et illa exigit in quocunq; officio etiā minimo.
3. Punire non debet archidiaconus negligētiam subiectorum in officio sed epo denuntiat.
4. Negligentia quis potest ab eius officio deponi.
5. Dignitas una qd et que preferatur alteri.
6. Officio nullus priuatur seu ab eo repellit sola via denuntiationis nisi criminaliter cōueniatur et p̄ inquisitionem. Fallit ratione incorrigibilitatis ut qd notoriū est ipsiō crīmē. nu. se.
7. Denuntiatione sola agi p̄t ad correctionē vel officio priuationē ut qd denuntiat est incorrigibilis seu indomit⁹ vel crīmē notoriū.
8. Beneficiatus dū portare coronam alias beneficio priuabitur et qd hoc sit sola denuntiatione. nu. 7.
9. Ep̄s in decidendo contra officiarios sue ecclesie an debeat vocare archidiaconum.
10. Campana quid significat.

Astos. C^t Ponit ea que spectant ad officium custodis. h. d. non dividit.

1. C^t No. officium custodis: quia illa que custodienda est mittitur pertinet ad eius officium et est sub archidiacono et signabit horas eis tintinabulis iubete archidiacono et palas et linteum a altaris et cuncta ut tensilia dabunt ei habebit sollicitudinē in accendendo lampades et lanternas et extinguedo ne supria modum incēdo. C^t No. de discretione que est mater virtutū et no. qd exigit etiam discretio in quolibet etiā quantumcūq; minimo officio. C^t Not. qd archi. nō punit negligētiam subiectorum in officio sed epo denuntiat. C^t Et not. qd ppter negligentiam quis ab officio deponit quod no. C^t Oppo. qd custodiu archidiacono spectat. de of. archi. ea que. So. sub sacrificia et archidiacono spectat ad eum que autem dignitas alteri preferatur cōsideranda est lex mācipiū deinde tempus ordinatiōis. ff. de albo. scri. l. iij. et no. de ma. et obe. c. i. C^t Oppo. qd nō repella qd quis vel deponatur p̄ viam denuntiationis. de accu. c. inquisitionis. So. per denuntia. nō deponitur nisi criminaliter cōueniatur vel per inquisitionem. de symo. c. licet hely. vnde dicit Host. qd ad denuntiationem inquireret ep̄s et vide de iudi. nouit. Dicit Host. qd licet p̄ denuntiationē agatur ad correctionē tamen quia ineptus erat ad administrationem seu ad administrandum et sic perebat ab administratione remunerari quia aliter cogi non poterat scđm Host. vel dicit qd ex eo est incorrigibilis et indomitus absq; accusatione p̄tremonteri qd notoriū est ipsius crīmē. g. v. di. c. nec licuit. g. i. q. i. c. si quis sacerdotū. f. q. vij. c. quā ppter. lxxxi. di. ca. maximianus. de iure. querelam. scđm Jano. qui dicit qd prius qd deponatur et alius substitutur dū a beneficio suspendi. de eta. et quali. c. queris. et in simili.
2. Idem et si non portet coronā ep̄s enim non statim credet archidiaconus in officiū inficie sed ex integro cognoscet. ff. de custo. recorum. l. dīm. tñ. sine inscriptiōe andicet archidi. si est officialis. iiiij. q. iiij.
3. qd aliquā. scđm Ulin. C^t Quero an in decidendo exigatur consensus archi. dic qd sic: quia cōmuniter utriusq; gerit officium. de of. archi. ad hec. q. f. et si dissentient recurrit ad archiep̄m. de tempo. or. nec ep̄i. de iure patro. nullus. C^t Quero qd significat cōpana: dic qd est significat quandoq; congregandi caplū. de elec. in canis. quādōq; signū exequendi ad bellum. qd qd est signū horarum: ut hic: qd qd est signū actionis glārum: ut qd post victoriam sonant campanā. Ide et de laudabilē consuetudinē qd sonet de sero p̄ salutatione virginis qd qd pro subtractiōe alicuius ab hac vita. aliquā exēdī: aliquā gaudī: et honoris alicuius p̄sonae p̄cessionabiliter occurrit: qd qd lectū intrandi: qd qd ad parlamentū populi connocandi: qd qd ad corpus xp̄i honorandū: dic autem cōpana ac campania: ubi p̄missus usus eius fuit innētus. de modo tenēdo. alle. gl. multa iurare dicunt doc. qd qd initium: qd qd medium: qd qd extremū inspicimus scđm dispensatē subiecte materie. de qua non est curandū. et no. vltimo. Hosti. qd malus minister est contrariis landi de: econverso bonus ille lam promouet et exaltat secūdūm Hosti. Antonius de Batrō.
1. Eleemosyna oblatio et decima in quo inter se differant.
2. Reditus ecclesie appellatione veniūt oblationes eleemosynæ de.

L. iiiij

Antonius de Butrio super secunda parte. i. Decretalium.

- 3 cime t sunt inter oēs ecclesie fratres equaliter diuidendi de iure cōi.
- 3 Judicem duo peruerunt videlz inuidia z zelus.
- 4 Columnne ecclesie tres sunt principales videlz archidiaconus archi presbyter z custos tamen post ipsum ep̄m.na.9.
- 5 Distributores ecclesie q̄ sint z qualiter unus post aliū veniat.
- 6 His p̄nomen demonstratiū q̄nq̄ respicit consequentia.
- 7 Lustos eligendus est melior z sanctior tñ dignus eligi potest.
- 8 Scientia cōneniens facit aliquē habile q̄ alias esse posset ihabilis.
- 10 Alma quid significat.

Iustos. C̄mo. hic dñia inter eleemosynas de cimas z oblationes z q̄d cōprehendunt redditu ecclie. C̄t no. q̄d inter oēs equaliter fratres sic clericos z alios tales sunt de iure communī diuidē. C̄t no. secundo duo pueritēa indicē: inuidia z zelus. C̄t no. 5 innuidia. C̄t no. q̄d tres columnne ecclesie sunt. Archidiacon⁹. Archipresbyter. z Lustos. C̄t no. q̄d principalis distributōz de iure cōi est in ecclesia ep̄s: post ep̄m Archidiaconus: post archidiaconū custos: z p̄ hoc dicit gl. hic quod per eū custos debet cōstitui. C̄t no. q̄d pronomē demonstratiū bic q̄nq̄ respicit cōsequētiā. C̄t no. q̄d melior z sanctior est eligendus custos. C̄t Oppo. q̄d si sufficiat eligere dignum l̄z non eligat meliore: vñ obstat. I. cū pf. h. rogo. s. dele. ii. dic melior sanctior z iustior est eligendus: tñ si alius eligat l̄z nō sit melior sufficit: q̄r cōueniens scientia: zc. de renū. nisi. cum pridem. h. pro defectu. de elec. c. cum nobis. C̄t Oppo. q̄d colūne sunt epi. de accu. c. qualiter. So. h. illi diverso respectu p̄nt dici columnne. C̄t Quid est dicere alma dic. i. sancta z pulchra virgo z nūstriens ab alio alio. alit enim verbo z exemplo. Anto. de bu.

De officio vicarij.

Rubrica.

C̄liso de his qui seruunt ecclesie noīe proprio videamus de his qui seruunt nomine alieno: i. g. et cōmuniter in isto titulo tractatur de vicario qui seruuit in diuinis: excepto. c. penul. vbi tractat de vicario iurisdictionis. z de hoc. h. in. vi. et de p̄mo Rubrica in cle. de materia. g. y. q. v. y. innoua. g. t. h. d. c. finali

- 1 **V**icaria priuabitur vicarius qui beneficium curatum postea fuit ad eptus.
- 2 **D**esertione ecclesie longo tempore videtur ipsa ecclesia pro derelicta haberi.
- 3 **V**icaria perpetua vacat per acceptatione z personatus seu alterius beneficii.
- 4 Libellus in notoriā procedit q̄i ab executione inchoatur ut quis compellatur ab impetitione.
- 5 Beneficio qui nō priuatur longa absentia nisi p̄moneatur absens.
- 6 Libellus reiçitur z agens ab agendo nō solū q̄i ex serie libelli cōtinet ineptitudinē sed etiā q̄i alias est notoriū petitionem fore iniūstam z etiā si fuerit ab initio repellendus cōpellitur tñ agens desistere ab antiqua z iniusta petitione. nu. seq.
- 7 Jūdex p̄t imponere ex officio silentiū vtric̄ litiganti quando cōstat litigantes non habere ius super re litigiosa z alias si libellus fit inepte formatus.
- 8 Ordinatus clericus dicitur intitulatus in perpetua vicaria z sic q̄d potest sub hoc titulo ordinari.
- 9 Vicarius perpetuus nō potest aliam vicariam perpetuam assume re alias si assumat vacat.

Adudientia. C̄t Vicarius si beneficiū curatū postea fuit adeptū vicaria priuabitur. C̄t Prima narrat sc̄m. Secunda pui. 2 det. ibi q̄r igif. C̄t No. primo. ar. q̄d per desertionē ecclie lōgo tēpore quis vñ ea hēre pro derelicta vide de hoc de cle. nō resi. 3 c. fi. posset induci contraria. C̄t Not. secundo q̄d per acceptatio. nem personatus vacat vicaria perpetua quā primo habebat: z sic extendit decrete. de multa. etiā ad vicariam. C̄t No. tertio: q̄d regula riter psonat̄ habet annexā curā. C̄t Nota quarto q̄d in notoriā procedit libellus q̄i inchoatur ab executione: ut compellat̄ q̄s ab impetitione. C̄t No. quod vbi est notoriū attenta natura materie libelli notoriā continet iustitiā licet nō pateat ex serie libelli: sed extrinsecus a libello libellus: z petitio reiçit potest tanq̄ inepta. de iudi. regimata. per Inno. z hic t̄ponit de libel. obla. c. fi. C̄t Opponit. quod non priuatur quantuncq̄ longa absentia nisi p̄moneatur: ut de cle. nō resi. ex tue. Solu. dic si steterit per modicū vel magnū non est vñ: q̄i nō priuatur nisi p̄moneatur vt. d. c. ex tue. 6 de cle. nō resi. C̄t Op. q̄d nō debuerit huic silentium imponi absq̄ iudicio. h. q. i. c. per totū. So. dicit notabiliter hic Inno. quod libellus reiçitur z agens ab agendo nō solū quando ex serie libelli cōtinet ineptitudinē: sed etiā q̄i also est notoriū petitionē fore iniūstā hic enim in libello nō dicebat se habere plures personatus: tamen ex quo alias est notoriū: q̄d non p̄t esse occultuz. de trāsla. prela.

- 1 c. quanto repellet secundum Inno. Ab. z hoc maxime locum h̄z in beneficijs in quibus index est tacente aduersario inquirat ex offi. cio. de elec. c. cū nobis olim. C̄t No. hoc dictum quod Inno. rep. tit. de iudi. c. examinata: in additio. parmarz est hic ar. q̄d ex quo cōstat q̄d aliquis litigantū super aliquo beneficio nō habet ius in beneficio p̄t vtric̄ ex officio filētū impōni: etiā si alias libellus fit incep̄ formatus ad idem de si. p̄s by. c. i. z. t. c. q̄m. de descrip. c. in ter ceteras. de pac. c. cum clericī. secundum lōsti. de of. dele. cum contingat. de re indi. c. cum bertoldus: q̄uis regulariter nullus iniuriet etiam ex post facto etiam si fuerit ab initio repellenda. de ind. c. ex minata: vbi de hoc: z fit vt lites restringantur. de re script. c. nonnulli. C̄t Sloss. satis est clara inter cetera. dicit q̄d clericus dicitur intitulatus in perpetua vicaria per quod docto. dicunt quod ad titulum perpetue vicarie quis potest ordinari. S. de script. postulati. z hoc notant hic antiquitad hoc de si. p̄s by. cōstitutus. Sed lōst. videtur tenere contrarium: q̄d dicit lōst. forē vitium scriptoris ad hoc de si. instru. c. & perpetuo. C̄t Nunquid autem vicarius ppetuus possit alind assumere z si assumit an vacet primum: vide de c. ti. que de ecclesijs. z ibi determinatur idem iuris esse in ppetuis vica r̄is q̄d in alijs beneficijs curatis.
- 2 **V**icarias plures quis habere non potest.
- 3 Beneficiorum pluralitas quare inhibita fit.
- 4 Beneficium curatū z quelibet alia ecclesia requirit residentiū z per beneficium deseruiri nō ait per vicarium. Fallit vbi pluralitas dispensatiæ permititur.
- 5 Vicarius debet esse p̄s byter quando beneficium habet annexū sibi sacerdotium.
- 6 Vicarias temporales potest quis simul tenere.

Rouideas. C̄t Plures vicarias h̄c quis Secundo ipsius rationem: ibi q̄r. C̄t No. primo. q̄d etiā cariarum pluralitas: est inhibita sicut pluralitas beneficiorū in titulum. C̄t Secundo not. ar. q̄d pluralitas beneficiorū est inhibita. C̄t No. hic vñ cām inhibite pluralitatis beneficiorū. p̄ter impossibilitatem deseruiri: z residendi in vtric̄. C̄t Op. q̄d vicaria etiā vñica sit. p̄bbita: q̄r quilibet per se deseruiri eccle te natur. j. de cle. nō re. c. q̄r nonnulli. z. c. se. So. vicarium b̄fē reguli et prohibiti: nisi in casibus de quibus in dicto. c. extirpande. h. quire ro. f. cum parochialis ecclesia est annexa dignitati vel prebendē ecclesia cathedrali. Item secundum doc. z Ainc. habent locum h̄c vbi quis habet plures ecclesijs ex dispensatione vel in casibus in quibus licet est habere plures ecclesijs cum persona ibi cōtinam rōsidentiam facere nō teneatur. de eta. et qua. c. eam te. de elec. cum inter. lōsti. in decre. extirpande. no. xii. casus in quibus habet locum datio vicarii z ibi habetur z eos recitat hic in summa. C̄t Quero an exigatur q̄d vicarius sit sacerdos glo. q̄d sic vel secundū doc. q̄d intellige quando beneficium est annexum sacerdotium: quod dicit in cle. eod. tit. que de ecclesijs. ii. responso. z debet esse canonice missi tūtus cum certa portione. C̄t Opponi. quod quis possit habere vtra vnam. de. c. peruenit scilicet. de censi. So. contrarium loquitur in temporali de quo tamen dic vt habetur in. c. nemo deinceps. de elec. lib. vi. Anto. de bu.

- 1 **V**icarius ppetuus per ep̄m institutus per rectorem remunerari vel portatione sua fraudari non potest.
- 2 Vicarius ppetuus nō p̄t in ecclia sine autoritate diocesanis titul.
- 3 Institutionē autorizabilē facit inferior ep̄o de autoritate sp̄lē ep̄.
- 4 Patroni z epi consensus exigitur in collatione perpetue ecclie sive vicarie alias si nō interueniat cōsensus vtric̄ p̄ficio nō daret post mortem personē vt exp̄ret mortuo prelato.
- 5 Vicarius ppetuus an dicat habere eccliam intitulatam.
- 6 Vicarium perpetuum an possit rectō ecclie de novo constitutere sine autoritate episcopi.
- 7 Vicarius temporalis an possit mortuo prelato petere salarium tūtius temporis a successore.
- 8 Successores etiā prelati q̄i teneant ad debita predecessoris.
- 9 Vicarius etiam perpetuū an possit ex causa remunerare ipse ecclie representatus est absq̄ consensu.
- 10 Pensio vicarii perpetui quare minui non possit.

Hec. C̄t Perpetuus vicarius per cōm. insti. tūs per rectorem remunerari vel portatione sua fraudari nō p̄t. C̄t No. ponit duplex dictum. C̄t Secunda do incipit licet improprie ibi nisi. C̄t No. primo q̄d vicarius in ecclia istitui nō p̄t sine autoritate diocesani: z hec quis in ecclia curata nō p̄t dare vicarii ad exercēdum officia cure absq̄ au toritate diocesani: et sic in isto autorizabilē etiam respectu vica r̄is ppetuus.